

BRONER EN EL PAÍS DEL CINEMA

(EXPERIÈNCIES EN L'ANIMACIÓ CINEMATogrÀFICA)

El cinema d'animació és una branca molt particular de la història del cinema, que funciona com a concepció independent i regida per unes lleis pròpies: ens atrevirem a dir que és més a prop de les arts plàstiques —dibuix, pintura, escultura— que no del cinema tradicional; i des del punt de vista tècnic, s'aproparia molt més a la manera de fer dels oficis artesanals que no a les grans sofisticacions de l'art del film.

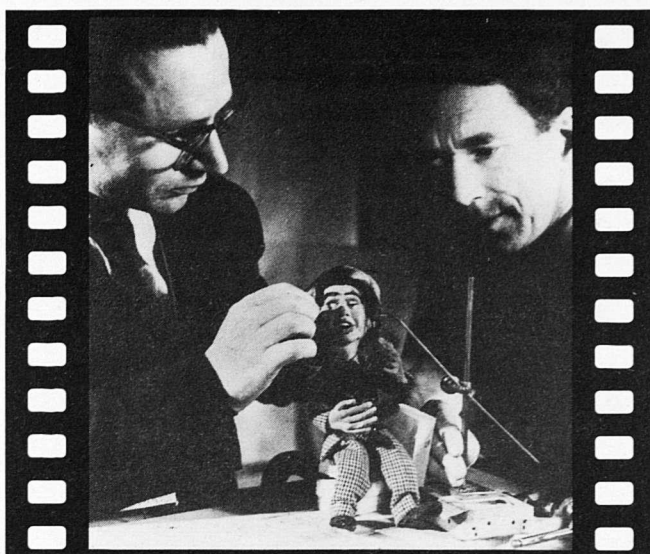
No és gens estrany, per tant, que un personatge com ERWIN BRONER (1898-1971), format en les idees artístiques d'un dels períodes més fèrtils de la cultura europea, es deixàs captivar per la flexibilitat creativa d'aquest nou medi i es llancés a la recerca de les seves possibilitats expressives.

Broner arriba als Estats Units quan el cinema d'animació s'estava convertint en una poderosa indústria cinematogràfica, amb l'estil Disney encapçalant els èxits més espectaculars. El Broner arquitecte, pintor, artesà i, per damunt de tot, artista, entraria en contacte de manera casual amb el món del cinema a través dels oficis més diversos, fins arribar a assumir tasques de direcció. L'any 1943, la Georges Pal Productions Inc., companyia productora de films de ciència-ficció protagonitzats per ninots coneguts popularment com *pupetoons*, el contracta com a operador d'animació. Amb Georges Pal, també europeu exiliat, Broner s'introdueix en les tècniques d'animació vigents a la indústria americana, a la qual aportarà el seu enorme talent personal.

Erwin Broner es converteix en professional del cinema amb la mateixa naturalitat que concreta el projecte d'una casa o resol els colors d'un quadre. L'enginy, la creativitat, l'amor per la precisió i el detall s'uneixen una vegada més a una curiositat envers allò desconegut, que obre un nou camp experimental a un artista capaç d'enfrontar-se a qualsevol repte amb la més absoluta desimboltura.

Els anys d'experiència americana li conformen un cert prestigi a Europa, que el reconeix com a expert qualificat en cinema d'animació. Això determinarà la seva participació en l'ambiciós projecte multinacional *Alicia en el País de les Meravelles*, film produït per Lou Bunin l'any 1948. En aquesta pel·lícula, que malhauradament no hem pogut aconseguir, els personatges reals es mesclen amb els ninots animats en un ambient marcadament oníric, inspirat en la pintura surrealista.

A la dècada dels 50, el cinema francès d'animació que s'havia situat a l'avantguarda durant els anys 30, desapareix com a «cinema pur» i, en contrapartida, crea un excel·lent cinema publicitari amb la participació dels

ERWIN BRONER (DRETA) REALITZANT PUPETOONS

artistes més creatius del moment. En aquest camp, el grup *Cinéastes Associés* agrupava directors de la talla d'Alexeieff —famos per la brillant adaptació d'*Una nit a la muntanya pelada* de Musorgski—, Etienne Raik —Gran Premi del Film Publicitari 1952—, o Trnka —Gran Premi a Venècia pel seu llargmetratge *Spalicek* (1948)—. Tots ells posaren la seva capacitat creativa i les seves tècniques innovadores al servei del film publicitari, animant objectes o creant espais imaginaris per lloar marques dels productes més insòlits.

Al seu costat, no podia faltar la poderosa personalitat de Broner que arribava a Europa amb l'aurèola de perfecció tècnica que despertaven els dibuixos i ninots nord-americans. Broner col·laborà amb el grup publicitari francès realitzant anuncis, alguns dels quals tenim la sort de poder veure en el Centre de Cultura, en aquests dies. Davant la vulgaritat de certs spots televisius, davant l'espectacle barroer de la publicitat actual, no podem fer més que enyorar la deliciosa combinació d'enginy, senzillesa i frescura que desprenen anuncis com el *Dop Monsavon* o el *Chocolait Montblanc* d'Erwin Broner.

Finalment, l'any 1958 dirigeix uns nous estudis de cinema d'animació creats a Londres com a filial de la UPA Pictures Ltd., TV Cartoons. Els films de la UPA renovaren l'estil de l'animació nordamericana i europea amb el seu grafisme, colors i personatges utilitzant el traç dels millors caricaturistes del món.

Tot i això, el somni d'autenticitat que sempre va perseguir Broner es va poder fer real amb l'oportunitat de viure a una illa mediterrània anomenada Eivissa, a la qual s'instal·larà definitivament l'any 1959. Indret que li permetrà desenrotllar amb «sinceritat absoluta sense especulació estètica ni manierismes formals» —segons paraules del propi Broner— totes i cada una de les seves propostes creatives: des del projecte arquitectònic fins al poètic i eficaç missatge publicitari.

MAGDALENA AGUILÓ VICTORY